

roke vsaka, ki mora na Srednje ali Gornje Štajersko. In faktično dobimo po naših šolah že lepo število takih učiteljic, ki lomijo slovenščino le za silo. Kako pa naj poučuje v šoli, če sama ne zna jezika otrok, ki bi lažje njo poučevali kot ona nje? V Čadramu je bila preteklo šolsko leto nastavljena taka učiteljica, ki pa poleg neznanja slovenščine sploh nobenega učiteljskega od znotraj videla ni. Absolvirala je le tečaj za otroške vrtnarice. Tu se že vse neha! Kam pa pride naše slovensko šolstvo? Radi bi znali, kaj bi rekli Nemci, če bi se kak nadzornik drznil nastavit na nemško šolo suplenta, ki bi ne imel izpita iz nemščine. Ves Izrael bi bil pokonci. — Zato pozivamo slovenske krajne šolske svete, naj se nameščanju nemških učiteljic na naših šolah odločno uprejo; zakaj prvi in glavni pogoj je vendar, da učiteljica razume in govori jezik, v katerem mora poučevati deca. — Vsak slučaj nastavljenja mariborskih nemških rekrutinj se naj nemudoma javi „Učit. Tov.“, ki bo tako postopanje kompetentnih faktorjev javno osvetlil.

Zanimiva razprava v Borovljah. Dne 21. pret. m. se je vršila pred sodnijo obravnava zaradi tožbe učiteljskega Gracherja zoper strokovnega učitelja Streina zavoljo žaljenja časti. Slovenski učiteljski Gracher se namreč ni bal pokazati v Borovljah s slov. trakom. To je imenovanega strokovnega učitelja tako razburilo, da je kakor pobesnel skočil na slovenskega mladeniča, mu raztrgal trak, mu prisolil dve gorki zaušnici in hrulil nad njim prav olikano tevtonsko. Strein se je pred sodnijo branil, kakor da bi bilo njegovo dejanje čisto samo ob sebi umevno kakor da bi od c. kr. vlade nastavljen strokovni učitelj slovenskih učencev sploh drugače ravnati ne mogel in ne smel. In v resnici bi bil malodane prepričan sodnika o svojih trditvah. Zakaj dobil je kazni vsega skupaj 20 K, v slučaju neiztirjatve 2 dni zapora. Ne komentiramo tega suhega ali resničnega fakta prav nič, pozivljamo pa slovenske poslance, da naj že enkrat prav resno vprašajo vlado, ali naj imajo biti njeni učitelji pobesneli eksekutivni organi nemškega šovinizma, ali pa vzgojevalci slovenske dece.

Popravek. V zadnjem uvodnem članku čitaj v 11. vrsti II. kolona (1. stran) slovenski (ne človeški) narod. V nekrologu čitaj podpis J. Stukelj (ne Štrukelj).

Razgled po šolskem svetu.

— **Promocija Kitajca.** V četrtek je bil na berlinskem vseučilišču promoviran doktorjem prava Kitajec Mado-Juen, ki je študiral 6 semestrov na berlinskem vseučilišču. To je prvi Kitajec, ki je dosegel v Nemčiji doktorsko čast. V disertaciji obdeluje predmet „o pristopu kitajskega cesarstva v mednarodno pravno zvezo“.

— **Rusinske šolske zahteve.** Rusini so poslali novoizvoljenemu predsedniku mesta Levova, gosp. Ciuchcinskemu deputacijo zaradi rusinskih ljudskih šol v mestu. V deputaciji sta bila advokata dr. Pedek in dr. Ozarkievč ter dva svečenika Štefanovič in Lezohubski. Deputacija je izročila predsedniku peticijo s 1400 podpisov, v kateri zahteva rusinsko deško in dekliško ljudsko šolo v grodeškem predmestju Levova. Tudi je omenjala razdelitev ene že obstoječe ljudske šole v samostojno deško in dekliško. Glede prve zahteve je dejal predsednik, da predloži peticijo z zahtevo na pristojnem mestu, z ozirom na drugo zahtevo pa je odgovoril, da je delitev zaradi pomanjkanja prostorov nemogoča. Za kulturne potrebe zatiranih narodov torej ni prostora! Usoda Rusinov je čisto enaka naši; saj se tudi mi že leta in desetletja borimo za ljudske šole, ki nam jih ljuba vlada noče preskrbeti, dasi je njena prva dolžnost, skrbeti za izobrazbo in napredek svojih narodov.

— **Pomanjkanje učiteljev v Dalmaciji.** V Dalmaciji je veliko pomanjkanje učiteljev in učiteljic, ker je deželni šolski svet odprl več novih šol, a upokojil lepo število učiteljev, vrh tega pa ni letos izšel iz učiteljskega noben učitelj, oziroma nobena učiteljica, ker se je nauk na teh šolah podaljšal.

— **Stoletnica ljudske šole.** V Braslovčah na Štajerskem so dne 21. julija praznovali redko slavnost namreč stoletnico obstanka braslovške šole.

— **„Istituto delle Consolate“ v Milanu.** V Milanu obstoji zavod nun, ki se imenuje „Consolate“. To je zavod za

deklice. Razkrili so iz tega zavoda strašne reči: deklice so bile nečloveško trpinčene. Zavod sta obiskovala pridno dva duhovnika, in tam so se godile z deklicami take reči, da jih ni mogoče popisati. Sedaj, ko so prišli ti škandali na dan, jih izkušajo klerikalei prikriti; pravijo, da tiste nune niso bile nune itd. Stara metoda, ki pa ne drži. — Škandal je velkanski!

— **Trgovska šola v Ljubljani** je končala letošnje šolsko leto. Učencev je bilo v trirazredni gremijalni trgovski šoli 130, v dvorazredni privatni trgovski šoli g. Mahra 127. Prvi tečaj privatne šole je imel tri oddelke ter je obiskovalo slovanski oddelke 29, nemški oddelke 27, italijanski oddelke pa 15 učencev. Po narodnosti je bilo 148 Slovencev, 46 Hrvatov in Srbov, 31 Italijanov, 29 Nemcev, 2 Grka in 1 Rumun. Učiteljski zbor pod vodstvom gospoda Arturja Mahra je imel 16 članov. Oprostilni izpit je koncem leta napravilo 11 učencev gremijalne trgovske šole z dobrim uspehom. Prihodnje šolsko leto se prične 1. oktobra. V prvi tečaj se sprejmejo učenci, ki so z dobrim uspehom dovršili tretji razred kake srednje ali meščanske šole. Zglasiti se je za sprejem v internat do konca avgusta, za ostale učence pa v dobi od 28. do 30. septembra. Absolventi trgovske šole se s posredovanjem ravnateljstva nameščajo v tuzemskih in inozemskih trgovinah.

— **Bosansko šolstvo.** V Bosni je 239 osnovnih šol s 568 učitelji in 266 orožniških postaj z 2300 orožniki. Za orožnike se je izdalo leta 1906. 3.753.189 K, za učitelje l. 1904/05 pa 641.270 K. Orožnik ima 880 K plače, pomožni učitelj 720 K, stalni 1000 K. Orožnik odhaja v pokoj z 18 službenim letom, učitelj pa s — 40.

— **Slovaki** nimajo vseučilišča, nobene tehniške visoke šole, nobenih strokovnih šol in tudi nobene srednje šole, dasi jim takozvani „nacionalitetni zakon“ slovesno jamči v tem oziru enakopravnost. V slovaških komitatih je 33 gimnazij, 6 realk, 16 učiteljskih, 4 pravne akademije, 14 teoloških učilnic in 143 strokovnih šol, a vse so madjarske in madjarskega šovinističnega duha. Ako slovaški učenci med seboj govorijo slovaško, zapojejo ali na cesti zažvižgajo slovaško melodijo, so kaznovani, če pa izjavijo le količkaj, kar je domoljubno, se izključijo. L. 1900. so izključili 6 slovaških protestantovskih bogoslovcev, ki so se na portestanski bogosloveci v Eperisu dali skupaj fotografirati in se na fotografije za spomin slovaško podpisali. Slovaške knjižnice na učiteljskih in gimnazijah so se na ukaz ravnateljev sežgale. Okolu leta 1860. je siromašno slovaško ljudstvo ustanovilo troje lastnih šol, višjo gimnazijo v Nagy-Rőcze, protestantsko nižjo gimnazijo v Sv. Martinu in katoliško nižjo gimnazijo v Klostru n. Z. Vlada Kolomana Tisze je l. 1874.—75. vse tri zavode zaprla in zaplenila imetje. L. 1875. je vlada razpustila kulturno in šolsko društvo slovaško „Slovenska Matica“ in zaplenila društveno imetje, ki je znašalo 100.000 goldinarjev, med katerimi je bil tudi dar Franca Jožefa — 1000 goldinarjev. Otroške vrtee morajo vzdržati občine, učiteljice pa so Madjarka, ki ne znajo niti besedice slovaško govoriti. Dozdaj je teh otroških vrtecev samo 453, ker se občine zaradi 3% davčne naklade in pomadjarjanja teh šol branijo. Vlada jih s silo uvaja predvsem tam, kjer deluje za probujo narodne zavesti kak plemeniti domoljub. — To je žalostna slika slovaškega šolstva.

— **Višja obrtna šola za krojače.** Krojaška zadruga na Dunaju je na svojem zadnjem obnem zboru 15. pret. m. sklenila v proslavo šestdesetletnice vladanja našega cesarja ustanoviti na Dunaju višjo obrtno šolo za krojače, za katero je takoj darovala 30.000 K podpore.

— **Vseučilišče v Glessenu** bo letos praznovalo tristoletnico svojega obstanka. Vseučilišče je bilo ustanovljeno leta 1607.

— **Ženske na nemških vseučiliščih.** Na sedmih nemških vseučiliščih, kjer so vpisane tudi ženske, je bilo v pretečenem semestru vpisanih 211 žensk, dočim jih je bilo lani 140. Enakopravne z moškimi so ženske le na vseučilišču v Lipskem. Večina jih študira medicino, namreč 108; filozofijo je študiralo 66, matematiko in prirodoslovje 22, državno znanost 10, pravo 4, zobozdravništvo 1. Razen teh je poslušalo še vaeučiliška predavanja 1258 žensk kot hospitantije.